

**O'ZBEK MILLIY HUNARMANDCHILIGIDA XOTIN-QIZLARNING
ZAMONAVIY TO'N VA SURTIKLARINI TIKISH ASOSIDA
TADBIRKORLIKNI RIVOJLANTIRISH**

**РАЗВИТИЕ ПРЕДПРИНИМАТЕЛЬСТВА ЖЕНЩИН В УЗБЕКСКОМ
НАЦИОНАЛЬНОМ РЕМЕСЛЕННИЧЕСТВЕ НА ОСНОВЕ ПОШИВА
СОВРЕМЕННЫХ ХАЛАТОВ И СЮРТИКОВ**

**DEVELOPING WOMEN'S ENTREPRENEURSHIP IN UZBEK NATIONAL
HANDICRAFTS THROUGH THE PRODUCTION OF MODERN TO'N AND
SURTIK GARMENTS**

Gulbaxor Ishmuradova

*Qarshi davlat universiteti Texnologik ta'lim kafedrası dotsenti, p.f.n,
<https://orcid.org/0009-0004-0177-1234>*

Email: gulbaxorishmuradova@gmail.com

Tel: 934236781

Gulmera Mirzayeva

Qarshi davlat texnika universiteti PhD

Email gulmeramirzayeva@gmail.com

<https://orcid.org/0009-0000-3612-1902>

Tel: 974096294

Annotatsiya. Mazkur maqolada O'zbekiston milliy hunarmandchiligida xotin-qizlar uchun mo'ljallangan zamonaviy matolardan to'n va surtiklar tikish orqali tadbirkorlik faoliyatini rivojlantirishning nazariy va amaliy jihatlari tadqiq etiladi. Milliy kiyimlarning tarixiy-badiiy xususiyatlarini saqlab qolgan holda zamonaviy moda talablari, iste'molchilar ehtiyoji va bozor talablariga mos mahsulotlar yaratish masalalari ko'rib chiqiladi. Tadqiqotda milliy kiyim dizaynini modernizatsiya qilish, zamonaviy matolardan foydalanish, tikuvchilik texnologiyalarini takomillashtirish, mahsulot tannarxini shakllantirish, marketing va elektron savdo imkoniyatlaridan foydalanish kabi yo'nalishlarga alohida e'tibor qaratilgan. Shuningdek, xotin-qizlarning hunarmandchilik asosidagi oilaviy va kichik tadbirkorlik faoliyatini rivojlantirish, yangi ish o'rinlari yaratish va milliy hunarmandchilik mahsulotlarining raqobatbardoshligini oshirish bo'yicha amaliy takliflar ishlab chiqilgan.

Аннотация. В данной статье исследуются теоретические и практические аспекты развития предпринимательской деятельности в сфере национального ремесленничества Узбекистана посредством изготовления женских халатов и сюртиков из современных тканей. Рассматриваются вопросы создания продукции, соответствующей требованиям современной моды, потребностям потребителей и рыночному спросу, при сохранении историко-художественных

особенностей национальной одежды. В исследовании особое внимание уделено таким направлениям, как модернизация дизайна национальной одежды, использование современных тканей, совершенствование технологий швейного производства, формирование себестоимости продукции, применение возможностей маркетинга и электронной торговли. Также разработаны практические рекомендации по развитию семейного и малого предпринимательства женщин на основе ремесленничества, созданию новых рабочих мест и повышению конкурентоспособности изделий национального ремесленничества.

Abstract. This article examines theoretical and practical aspects of developing entrepreneurship through the production of traditional Uzbek women's clothing, particularly toʻn and surtik, using modern fabrics and contemporary design approaches. The study focuses on combining traditional elements of national clothing with modern fashion trends, consumer preferences and market requirements. Particular attention is paid to modernizing clothing design, selecting contemporary fabrics, improving sewing technologies, calculating production costs, developing marketing strategies and using digital sales channels. The article also provides practical recommendations for expanding women's participation in handicraft-based entrepreneurship, creating employment opportunities and increasing the competitiveness of national handicraft products.

Kalit soʻzlar: milliy hunarmandchilik, xotin-qizlar tadbirkorligi, milliy kiyim, toʻn, surtik, zamonaviy mato, dizayn, tikuvchilik, tadbirkorlik, marketing, milliy brend, elektron savdo.

Ключевые слова: национальное ремесленничество, женское предпринимательство, национальная одежда, чапан, сюртик, современные ткани, дизайн, швейное дело, предпринимательство, маркетинг, национальный бренд, электронная торговля.

Keywords: national handicrafts, women's entrepreneurship, traditional clothing, toʻn, surtik, modern fabrics, design, sewing, entrepreneurship, marketing, national brand, e-commerce.

Kirish (Introduction) Mamlakatimizda hunarmandchilikni rivojlantirish uchun qulay shart-sharoitlar yaratish, xususan hunarmandlarni soliqqa tortish tizimini takomillashtirish, ularni zarur xomashyo va moliyaviy resurslar bilan uzluksiz taʼminlash, hunarmandchilik mahsulotlarini realizatsiya qilish uchun infratuzilma yaratish va bozorlarni kengaytirish hamda aholini hunarmandchilikka keng jalb qilish [1]. shuningdek, soʻnggi besh yilda kichik va oʻrta tadbirkorlar sonini koʻpaytirish, ularda 10 million 500 ming odam – jami band aholining 74 foizi daromad topib, roʻzgʻor tebratayotgani, iqtisodiyot hajmining yarmidan koʻpi, sanoat va eksportning uchdan biri shu soha vakillari hissasiga toʻgʻri kelfiyotgani, ushbu raqamlarning

o'ziyoq mamlakatimiz iqtisodiyoti uchun kichik va o'rta biznes qanchalik muhimligini yaqqol ko'rsatib turibdi masalalariga katta e'tibor qaratilmoqda .

Hozirgi globallashuv va raqamli iqtisodiyot sharoitida yoshlarning iqtisodiy faolligini oshirish, ularni mustaqil kasbiy faoliyatga tayyorlash hamda tadbirkorlik ko'nikmalarini rivojlantirish ta'lim tizimining dolzarb vazifalaridan biridir. Mehnat bozorida faqat tayyor ish o'rnini kutuvchi emas, balki yangi ish o'rinlarini yaratishga qodir, tashabbuskor, ijodkor va raqobatbardosh mutaxassislariga ehtiyoj ortib bormoqda.

Talabalarda tadbirkorlik kompetensiyalarini rivojlantirishda amaliy faoliyatga yo'naltirilgan ta'lim alohida ahamiyat kasb etadi. Chunki tadbirkorlik faqat nazariy iqtisodiy bilimlarni egallash bilan cheklanmaydi. U shaxsdan muammoni ko'ra bilish, imkoniyatni aniqlash, yangi g'oya ishlab chiqish, tavakkalchilikni baholash, resurslardan oqilona foydalanish, mahsulot yaratish, uni bozorga olib chiqish va mijoz bilan ishlash kabi ko'plab kompetensiyalarni talab etadi.

Davlatimiz rahbari kichik va o'rta biznes vakillari bilan uchrashuvda mazkur yo'nalishni qo'llab-quvvatlash bundan keyin ham davlat siyosatining ustuvor yo'nalishlaridan biri bo'lishini ta'kidladi.

– Tadbirkorlikni qo'llab-quvvatlash – bizning strategik yo'limiz, – dedi davlatimiz rahbari Shavkat Mirziyoyev [2].

O'zbek milliy hunarmandchiligi xalqimizning ko'p asrlik moddiy va ma'naviy merosining tarkibiy qismi hisoblanadi. Hunarmandchilikning kulolchilik, zardo'zlik, kashtachilik, gilamchilik, yog'och o'ymakorligi, zargarlik va milliy kiyim tikish kabi ko'plab yo'nalishlari shakllangan bo'lib, ularning har biri xalqning tarixiy xotirasi, estetik qarashlari va turmush tarzini o'zida aks ettiradi.

Milliy kiyimlar ushbu merosning eng muhim yo'nalishlaridan biridir. O'zbek ayollarining an'anaviy kiyimlarida rang, mato, bichim va bezaklarning o'ziga xos uyg'unligi kuzatiladi. To'n va surtik kabi kiyimlar nafaqat amaliy vazifani bajargan, balki ayolning yoshi, ijtimoiy mavqei, oilaviy holati va hududiy an'analarni ifodalovchi element sifatida ham xizmat qilgan.

Hozirgi davrda iste'molchilarning kiyim-kechak haqidagi qarashlari sezilarli darajada o'zgarmoqda. Zamonaviy xaridor milliylik bilan bir qatorda kiyimning yengilligi, qulayligi, funksionalligi, zamonaviy bichimi va boshqa kiyimlar bilan moslashuvchanligiga ham e'tibor beradi. Shu sababli milliy kiyimlarni zamonaviy dizayn asosida qayta ishlab chiqish dolzarb masalalardan biridir.

Mazkur jarayon xotin-qizlar tadbirkorligini rivojlantirish uchun ham yangi imkoniyatlar yaratadi. Chunki milliy kiyim tikish katta sanoat korxonasini talab qilmasdan, kichik ustaxona, oilaviy korxona yoki kasanachilik asosida ham tashkil etilishi mumkin.

Mavzuning dolzarbligi. Mavzuning dolzarbligi uchta asosiy omil bilan belgilanadi.

Birinchidan, milliy madaniy merosni saqlash va uni zamonaviy avlod ehtiyojlariga moslashtirish zarurati mavjud.

Ikkinchidan, xotin-qizlarning iqtisodiy faolligini oshirish va hunarmandchilik asosida daromad manbalarini kengaytirish imkoniyatlari mavjud.

Uchinchidan, milliy uslubdagi zamonaviy kiyimlarga bozor talabining shakllanishi yangi turdagi mahsulotlarni ishlab chiqarish va sotish uchun sharoit yaratadi.

Shu nuqtayi nazardan, zamonaviy matolardan foydalanib, milliy toʻn va surtiklarning yangi modellarini ishlab chiqish nafaqat dizayn masalasi, balki iqtisodiy va ijtimoiy ahamiyatga ega boʻlgan tadbirkorlik yoʻnalishidir.

Adabiyotlar tahlili (Literature review). Milliy kiyimlar tarixini oʻrganishga bagʻishlangan etnografik tadqiqotlarda oʻzbek kiyimlarining hududiy, ijtimoiy va badiiy xususiyatlari keng yoritilgan. Mavzuga oid adabiyotlar tahlili shuni koʻrsatadiki, oʻzbek milliy kiyimlarini zamonaviylashtirish, ularni tikish texnologiyasini takomillashtirish hamda milliy hunarmandchilikni rivojlantirish masalalari bir qator ilmiy va oʻquv manbalarida yoritilgan. M.SH. Jabborovanning «Tikuvchilik texnologiyasi» darsligida kiyimlarni tayyorlash texnologiyasi, tayyorlov-bichish ishlari, tikish usullari, ustki kiyim va koʻylaklarni tayyorlash jarayonlari batafsil bayon etilgan. Ushbu manba zamonaviy toʻn va surtiklarni tayyorlashda texnologik jarayonlarni toʻgʻri tashkil etish uchun nazariy asos boʻlib xizmat qiladi. X.X. Komilova va N.K. Hamroyevaning «Tikuv buyumlarini konstruksiyalash» darsligida kiyim konstruksiyasini ishlab chiqish, yangi modellarni loyihalash, texnik modellashtirish va material xususiyatlarini hisobga olish masalalari yoritilgan. Mualliflar Oʻzbekiston iqlim sharoiti, aholi tipologiyasi va kiyim materiallarining xususiyatlarini hisobga olgan holda konstruksiyalash usullariga alohida eʼtibor qaratgan. Bu yondashuv zamonaviy milliy toʻn va surtiklarni milliylikni saqlagan holda isteʼmolchilarning bugungi talablariga moslashtirish imkonini beradi. G.K. Hasanboyeva va O.I. Qrimovanning «Kiyim modelini ishlash va konstruksiyasini tayyorlash» asari ham mavzu uchun muhim manba hisoblanadi. Unda kiyim modelini shakllantirish, konstruktiv yechimlarni ishlab chiqish va kiyim dizayni bilan bogʻliq masalalarga eʼtibor qaratilgan. Bu bilimlar milliy kiyimlarning anʼanaviy shakl va bezaklarini zamonaviy dizayn elementlari bilan uygʻunlashtirishda qoʻllanilishi mumkin.

Tadqiqotchilar milliy kiyim shakllarining rivojlanishi, matolarning turlari, ranglar uygʻunligi, kashtachilik va boshqa bezak elementlarining kiyimdagi oʻrniga eʼtibor qaratganlar. Oʻzbek milliy kiyimlarini tadqiq etishda ayniqsa atlas, adras, baxmal, beqasam kabi anʼanaviy matolarning oʻrni muhimdir. Ushbu matolar milliy

kiyimlarning badiiy qiyofasini shakllantirishda katta ahamiyat kasb etgan. Zamonaviy moda rivojlanishi esa milliy kiyimlarning konstruktiv shakliga yangi yondashuvlarni olib keldi. An'anaviy kiyim elementlari zamonaviy jaket, palto, kardigan, kostyum va boshqa kiyim turlari bilan uyg'unlashtirilmoqda. Tadbirkorlikka oid tadqiqotlarda esa kichik biznes va oilaviy tadbirkorlikning yangi ish o'rinlari yaratish, aholi daromadini oshirish va mahalliy ishlab chiqarishni rivojlantirishdagi ahamiyati qayd etiladi.

Shu bilan birga, zamonaviy matolardan foydalanib ayollar milliy to'ni va surtiklarini yaratish hamda ushbu mahsulotlarni xotin-qizlar tadbirkorligi bilan uzviy bog'lash masalasi alohida amaliy tadqiqot yo'nalishi sifatida yanada chuqurroq o'rganishni talab qiladi.

Tadqiqotning asosiy maqsadi — zamonaviy matolardan foydalanib, xotin-qizlar uchun mo'ljallangan milliy to'n va surtiklarning zamonaviy modellarini yaratish hamda ushbu mahsulotlarni ishlab chiqarish asosida tadbirkorlik faoliyatini rivojlantirish bo'yicha amaliy tavsiyalar ishlab chiqish.

Ushbu maqsadga erishish uchun quyidagi vazifalar belgilandi: milliy to'n va surtiklarning asosiy xususiyatlarini o'rganish; zamonaviy ayollar kiyimiga qo'yiladigan talablarni aniqlash; mos zamonaviy matolarni tanlash; milliy va zamonaviy dizayn elementlarini uyg'unlashtirish; mahsulot ishlab chiqarish texnologiyasini takomillashtirish; kichik tikuvchilik ustaxonasi uchun ishlab chiqarish modelini ishlab chiqish; mahsulot tannarxini shakllantirish omillarini aniqlash; marketing va savdo kanallarini belgilash; xotin-qizlarning tadbirkorlik faoliyatidagi ishtirokini kengaytirish bo'yicha takliflar ishlab chiqish.

Tadqiqot metodologiyasi (Research Methodology). Tadqiqot jarayonida tizimli yondashuv, qiyosiy tahlil, kuzatish, modellashtirish, mahsulot dizaynini tahlil qilish va iqtisodiy hisob-kitob usullaridan foydalanish mumkin. Tizimli yondashuv orqali milliy kiyimning dizayni, ishlab chiqarish texnologiyasi va marketing jarayoni yagona tizim sifatida qaraladi. Qiyosiy tahlil yordamida an'anaviy va zamonaviy kiyim modellarining o'xshash hamda farqli jihatlari aniqlanadi. Modellashtirish usuli asosida zamonaviy ayollar to'ni va surtiklarining yangi konstruktiv yechimlarini ishlab chiqish imkoniyatlari ko'rib chiqiladi. Iqtisodiy hisob-kitob usuli esa mahsulot tannarxi, ishlab chiqarish xarajatlari, sotuv narxi va kutilayotgan daromadni aniqlashda qo'llanadi.

Tahlil va natijalar (Analysis and results). Zamonaviy milliy kiyim yaratishda mato tanlash eng muhim bosqichlardan biridir. Mato nafaqat kiyimning tashqi ko'rinishini, balki uning qulayligi, og'irligi, issiqlikni saqlashi, shaklini saqlab qolishi va foydalanish muddatini belgilaydi. Ayollar to'ni uchun mato tanlashda quyidagi mezonlarni hisobga olish maqsadga muvofiq: mavsumga moslik; matoning zichligi; havo o'tkazuvchanligi; rangning mustahkamligi; dazmollash va yuvishga chidamliligi; bichish va tikish qulayligi; tashqi ko'rinish; narxi.

Yozgi modellar uchun yengil matolar, bahor-kuz mavsumi uchun o'rtacha zichlikdagi matolar, qishki modellar uchun esa issiq saqlovchi materiallardan foydalanish mumkin. Milliy ruhni kuchaytirish maqsadida zamonaviy matolar bilan bir qatorda atlas, adras, milliy naqshli matolar, kashta yoki dekorativ tasmalardan foydalanish mumkin.

Zamonaviy milliy kiyim dizaynining asosiy tamoyili — an'anaviylik va zamonaviylikning uyg'unligidir. Masalan, to'nning umumiy shakli an'anaviy uslubda saqlangan holda uning uzunligi, yeng shakli, yoqasi va cho'ntaklari zamonaviy moda talablariga moslashtirilishi mumkin. Surtiklar esa qisqa, o'rta yoki uzun shaklda ishlab chiqilishi mumkin. Ularni zamonaviy ko'ylak, shim, yubka va boshqa kiyimlar bilan birgalikda kiyish imkoniyati mahsulotning amaliy qiymatini oshiradi. Bezak elementlaridan foydalanishda ham me'yorni saqlash muhim. Haddan tashqari ko'p bezak mahsulotni kundalik kiyim sifatida ishlatish imkoniyatini kamaytirishi mumkin. Shu sababli zamonaviy minimalistik bezaklar bilan milliy naqshlarni uyg'unlashtirish samarali dizayn yechimi bo'lishi mumkin.

To'n va surtik ishlab chiqarish texnologiyasida quyidagi texnologik ketma-ketlik asosida tashkil etish mumkin:

Mato tanlash → eskiz yaratish → konstruksiya ishlab chiqish → andaza tayyorlash → matoni bichish → detallarni tikish → yig'ish → bezak berish → namlab-isitib ishlov berish → sifat nazorati → qadoqlash.

Birinci bosqichda mahsulotning vazifasi va xaridorlar guruhi aniqlanadi. Keyin dizayn eskizi ishlab chiqiladi. Andaza tayyorlashda inson gavdasining o'lchamlari va kiyimning konstruktiv xususiyatlari hisobga olinadi. Tajriba namunasi tikilgandan so'ng uning qulayligi, tashqi ko'rinishi va o'lcham mosligi tekshiriladi. Mahsulotning sifatini oshirish uchun tikuv choklarining mustahkamligi, astar sifati, furnitura o'rnatilishi va bezak elementlarining mahkamligiga alohida e'tibor berish lozim.

Mazkur yo'nalishda tadbirkorlikni kichik ustaxona shaklida boshlash mumkin. Dastlab 2–5 nafar xodimdan iborat kichik jamoa shakllantirilib, ishlab chiqarish jarayonlari taqsimlanadi. Masalan: 1 nafar dizayner-modelyer; 1 nafar bichuvchi; 2 nafar tikuvchi; 1 nafar bezak va sifat nazorati mutaxassisi. Korxona faoliyati kengaygan sari ishchilar soni va ishlab chiqarish hajmi oshirilishi mumkin.

Tadbirkorlikning yana bir qulay shakli — uy sharoitida buyurtma asosida ishlashdir. Bunda katta ishlab chiqarish maydoniga ehtiyoj kamayadi va mijozning individual talabiga mos mahsulot tayyorlash imkoniyati paydo bo'ladi.

Mahsulot tannarxini hisoblash tadbirkorlik faoliyatining muhim qismidir. Shartli ravishda bitta to'nning tannarxini quyidagi formula orqali ifodalash mumkin:

$$T = M + F + I + B + E + X$$

bu yerda: T — mahsulot tannarxi; M — mato xarajati; F — furnitura xarajati; I — ish haqi; B — bezak materiallari; E — elektr energiyasi va boshqa ishlab chiqarish

xarajatlari; X — qo‘shimcha xarajatlar. Masalan, shartli hisobda bitta mahsulot uchun 3 metr mato sarflansa, matoning narxi 120 000 so‘m/metr bo‘lgan taqdirda faqat asosiy mato xarajati:

$$3 \times 120\,000 = 360\,000 \text{ so‘m bo‘ladi.}$$

Bunga astar, ip, tugma, bezak materiallari, mehnat va boshqa xarajatlar qo‘shiladi. Shundan so‘ng tadbirkor mahsulotning bozor narxini belgilaydi. Ushbu raqamlar faqat namunaviy hisob bo‘lib, real biznes-rejada amaldagi bozor narxlari asosida qayta hisoblanishi kerak.

Milliy kiyim mahsulotlarini muvaffaqiyatli sotish uchun marketing strategiyasini ishlab chiqish zarur. Birinchi navbatda, mahsulotning asosiy xaridorlari aniqlanadi. Ular orasida: yosh ayollar; milliy uslubni yoqtiruvchi xaridorlar; bayram va marosimlar uchun kiyim izlovchilar; sayyohlar; milliy uslubdagi zamonaviy kiyimlarga qiziqadigan mijozlar bo‘lishi mumkin.

Mahsulot reklamasida professional suratga olish, qisqa videolar, kiyimning yaratilish jarayoni va modelning kiyimdagi ko‘rinishini namoyish qilish muhim. Ijtimoiy tarmoqlarda quyidagi mazmundagi kontentlardan foydalanish mumkin: yangi kolleksiya taqdimoti; “oldin va keyin” dizayn jarayoni; mato tanlash jarayoni; tikuvchilik jarayonidan lavhalar; milliy naqshlarning ma’nosi; xaridorlar fikrlari; individual buyurtmalar tayyorlanishi.

Raqamli texnologiyalarning rivojlanishi milliy hunarmandchilik mahsulotlarini keng auditoriyaga namoyish qilish imkonini bermoqda. Mahsulotlarni internet orqali sotishda quyidagi tamoyillarga amal qilish lozim: mahsulotning sifatli fotosuratlarini joylashtirish; o‘lchamlar jadvalini berish; mato tarkibi haqida ma’lumot berish; parvarish qilish bo‘yicha tavsiyalarni ko‘rsatish; yetkazib berish shartlarini aniq bayon qilish; buyurtma berish jarayonini soddalashtirish.

Kelajakda o‘zbek milliy kiyimlari uchun alohida masofaviy brend yoki internet-do‘kon yaratish orqali mahsulotlarni boshqa hududlar va xorijiy bozorlarga ham taklif qilish mumkin.

Tadbirkorlik faoliyatining uzoq muddatli istiqbolida milliy brend yaratish muhim ahamiyatga ega.

Brend quyidagi elementlardan tashkil topishi mumkin:

Brend nomi → logotip → ranglar konsepsiyasi → milliy naqsh → qadoqlash → mahsulot yorlig‘i → reklama uslubi.

Brend konsepsiyasida o‘zbek milliy madaniyati va zamonaviy dizayn uyg‘unligi aks ettirilishi lozim. Masalan, mahsulot yorlig‘ida kiyimda foydalanilgan naqshning qisqacha tarixi yoki uning qaysi hududiy hunarmandchilik an‘anasiga mansubligi haqida ma’lumot berilishi mumkin. Bu mahsulotning oddiy kiyimdan madaniy qiymatga ega hunarmandchilik mahsulotiga aylanishiga yordam beradi. Xotin-qizlar

ishtirokidagi milliy kiyim ishlab chiqarishni rivojlantirishning ijtimoiy ahamiyati ham katta.

Ushbu faoliyat: xotin-qizlarning bandligini oshirish; oilaviy daromadlarni ko'paytirish; yoshlarni kasbga o'rgatish; hunarmandchilik an'analarini davom ettirish; mahalliy ishlab chiqarishni rivojlantirish; kichik biznes va oilaviy tadbirkorlikni kengaytirish; milliy madaniyatni targ'ib qilish imkonini beradi.

Ayniqsa, tajribali hunarmand ayollar tomonidan yosh qizlarga tikuvchilik, bichish, kashta va bezak berish sirlarini o'rgatish orqali hunarmandchilikning avloddan-avlodga o'tishi ta'minlanadi.

Muammolar va ularning yechimlari. Mazkur yo'nalishda tadbirkorlikni rivojlantirish jarayonida ayrim muammolar yuzaga kelishi mumkin (1-jadval).

1-jadval

№	Muammo	Taklif etilayotgan yechim
1	Zamonaviy dizayn bo'yicha tajribaning yetarli emasligi	Dizayn va modellashtirish bo'yicha amaliy kurslar tashkil etish
2	Sifatli mato narxining yuqoriligi	Mahalliy ishlab chiqaruvchilar bilan hamkorlik qilish
3	Zamonaviy dizayn bo'yicha tajribaning yetarli emasligi	Dizayn va modellashtirish bo'yicha amaliy kurslar tashkil etish
4	Sifatli mato narxining yuqoriligi	Mahalliy ishlab chiqaruvchilar bilan hamkorlik qilish
5	Mahsulot tannarxining oshishi	Materiallardan tejamkor foydalanish va chiqindilarni kamaytirish
6	Xaridor topish qiyinligi	Raqamli marketing va ijtimoiy tarmoqlardan foydalanish
7	Raqobatning kuchayishi	O'ziga xos dizayn va milliy brend yaratish
8	Ishlab chiqarish hajmining kichikligi	Buyurtma asosidagi ishlab chiqarishni yo'lga qo'yish
9	Mutaxassislar yetishmasligi	Yosh xotin-qizlarni kasbga o'rgatish

Kutilayotgan natijalar. Mazkur yo‘nalishni izchil rivojlantirish natijasida quyidagi natijalarga erishish mumkin: xotin-qizlarning tadbirkorlik faoliyatidagi ishtiroki kengayadi;illiy kiyimlarning zamonaviy dizayndagi yangi turlari paydo bo‘ladi;kichik tikuvchilik ustaxonalari soni ortadi; yangi ish o‘rinlari yaratiladi;hunarmandchilik mahsulotlarining bozor qiymati oshadi; milliy kiyimlarning zamonaviy iste’molchilar orasidagi ommalashuvi kuchayadi; yosh avlodga milliy hunarmandchilik an‘analari o‘rgatiladi; milliy brendlarni shakllantirish uchun yangi imkoniyatlar yuzaga keladi.

Xulosa va takliflar. Tadqiqot natijalaridan kelib chiqib, quyidagi amaliy takliflarni ilgari surish mumkin:

Xotin-qizlar uchun zamonaviy milliy kiyim dizayni bo‘yicha qisqa muddatli amaliy kurslar tashkil etish, mahalliy hunarmandlar, dizaynerlar va tikuvchilar o‘rtasida kooperatsiya tizimini rivojlantirish;

Zamonaviy matolar va milliy matolar kombinatsiyasidan foydalanib yangi kolleksiyalar yaratish, har bir mavsum uchun alohida ayollar to‘ni va surtiklari kolleksiyasini ishlab chiqish;

Individual buyurtmalar asosida kiyim tikish xizmatlarini yo‘lga qo‘yish, mahsulotlarni professional foto va video materiallar bilan internetda targ‘ib qilish; mahalliy milliy kiyim brendlarni shakllantirish.

Hunarmandchilik mahsulotlarini ko‘rgazma va yarmarkalarda namoyish etish, yosh hunarmandlarni tajribali ustalar bilan hamkorlikka jalb qilish, mahsulotlarning eksport salohiyatini oshirish uchun xalqaro bozorlarga mos dizayn va qadoqlash tizimini ishlab chiqish.

O‘zbek milliy hunarmandchiligi tarkibida ayollar milliy kiyimlarini zamonaviylashtirish va ularni bozor talablariga mos ravishda ishlab chiqarish istiqbolli tadbirkorlik yo‘nalishlaridan biridir. Zamonaviy matolardan foydalanib, milliy to‘n va surtiklarning yangi modellarini yaratish orqali an‘anaviy kiyimlarning badiiy xususiyatlarini saqlab qolish bilan birga, ularni kundalik hayot va zamonaviy moda talablariga moslashtirish mumkin.

Tadqiqot natijalari shuni ko‘rsatadiki, mazkur yo‘nalishda muvaffaqiyatga erishish uchun uchta asosiy omil — milliylik, zamonaviy dizayn va tadbirkorlik yondashuvi o‘zaro uyg‘unlashtirilishi lozim.

Milliylik mahsulotning o‘ziga xosligini ta‘minlasa, zamonaviy dizayn uning iste’molchi uchun jozibadorligini oshiradi. Tadbirkorlik yondashuvi esa mahsulotni ishlab chiqarish, bozorga olib chiqish va tijoratlashtirish imkonini beradi.

Xotin-qizlarni ushbu jarayonga keng jalb etish orqali nafaqat yangi mahsulotlar ishlab chiqarish, balki ularning iqtisodiy faolligini oshirish, kasbiy ko‘nikmalarini rivojlantirish va oilaviy tadbirkorlikni mustahkamlash mumkin.

Shu bois zamonaviy matolardan milliy toʻn va surtiklar ishlab chiqarishga ixtisoslashgan kichik korxonalar, oilaviy ustaxonalar va hunarmandchilik markazlarini rivojlantirish, ularda zamonaviy dizayn va tikuvchilik texnologiyalarini joriy etish maqsadga muvofiqdir.

Kelgusida mazkur yoʻnalishni rivojlantirish boʻyicha ilmiy-amaliy tadqiqotlarni davom ettirish, isteʼmolchilar talabini muntazam oʻrganish, yangi kolleksiyalar yaratish va milliy mahsulotlarni raqamli savdo kanallari orqali targʻib qilish Oʻzbekistonda milliy hunarmandchilik va xotin-qizlar tadbirkorligini rivojlantirishga xizmat qiladi.

Foydalanilgan adabiyotlar roʻyxati

1. Ўзбекистон Республикаси Президентининг Фармони, 12.06.2023 йилдаги ПФ-91-сон. “Аҳолини хунармандчиликка жалб қилиш ва хунармандчилик фаолиятини ривожлантириш учун қулай шарт-шароитлар яратиш чора-тадбирлари тўғрисида” <https://lex.uz/ru/doc-passport/6490321>
2. Ўзбекистон Республикаси Президентининг қарори, 21.04.2021 йилдаги ПҚ-5087-сон. Тадбиркорликни қўллаб-қувватлаш тизимини такомиллаштириш, ишбилармонлик муҳитини янада яхшилаш бўйича қўшимча чора-тадбирлар тўғрисида. <https://lex.uz/docs/5382179?ONDATE=27.04.2024%2000>
3. Тадбиркорликни қўллаб-қувватлаш – стратегик йўлимиз. <https://president.uz/uz/lists/view/7955>
4. Ishmuradova G.I., Oʻrokov K.X, Mirzayeva G.M. Xalq hunarmandchiligi va badiiy loyihalash. Qarshi. Fan va taʼlim 2021.- 374 b.
5. Ishmuradova G.I., Mirzayeva G.M., Mirzayev E.M. Xalq hunarmandchiligi va badiiy loyihalash. Qarshi. Nasaf NMU 2021.-343 b.
6. Жабборова М.Ш. — «Тикувчилик технологияси». Тошкент: Ўқитувчи, 1994.
7. Комилова Х.Х., Ҳамроева Н.К. — «Тикув буюмларини конструкциялаш». Тошкент, 2003.